

HỆ THỐNG Kiểm soát nội bộ

MỤC TIÊU HỌC TẬP

Sau khi nghiên cứu xong chương này, người học có thể:

- Trình bày được định nghĩa kiểm soát nội bộ
- Giải thích các hạn chế tiềm tàng của hệ thống kiểm soát nội bộ
- Trình bày các bộ phận hợp thành của hệ thống kiểm soát nội bộ

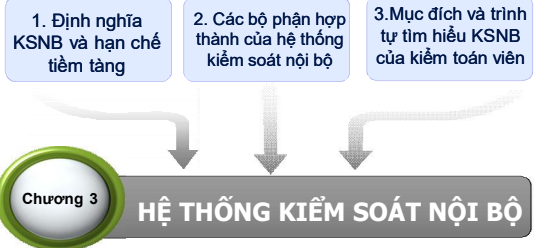

- Giải thích được mục đích nghiên cứu hệ thống KSNB của kiểm toán viên
- Trình bày trình tự nghiên cứu hệ thống KSNB trong kiểm toán BCTC

NỘI DUNG

- Định nghĩa KSNB và hạn chế tiềm tàng
- Các bộ phận hợp thành của hệ thống kiểm soát nội bộ
- Mục đích và trình tự tìm hiểu KSNB của kiểm toán viên

NỘI DUNG

1. Định nghĩa KSNB và hạn chế tiềm tàng

2. Các bộ phận hợp thành của hệ thống kiểm soát nội bộ

3. Mục đích và trình tự tìm hiểu KSNB của kiểm toán viên

Chương 3 **HỆ THỐNG KIỂM SOÁT NỘI BỘ**

Rủi ro quản lý là gì?

Rủi ro quản lý

Ví dụ rủi ro của doanh nghiệp

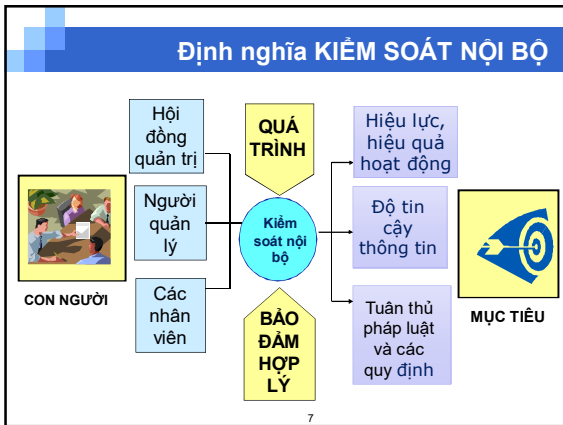
- Làm ăn thua lỗ
- Tài sản bị tham ô
- Báo cáo tài chính không trung thực
- Báo cáo nội bộ không trung thực
- Vi phạm pháp luật
- Không tuân thủ các quy định

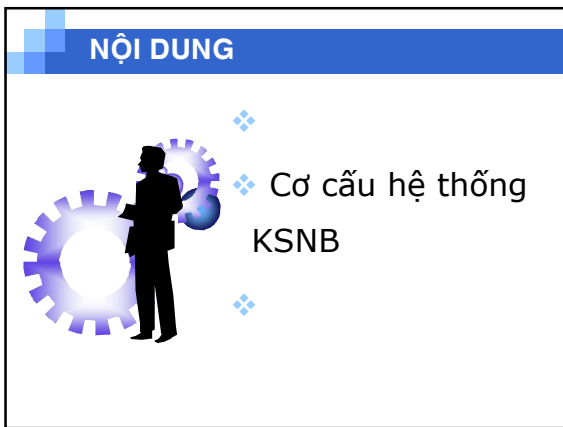
Rủi ro quản lý là gì?

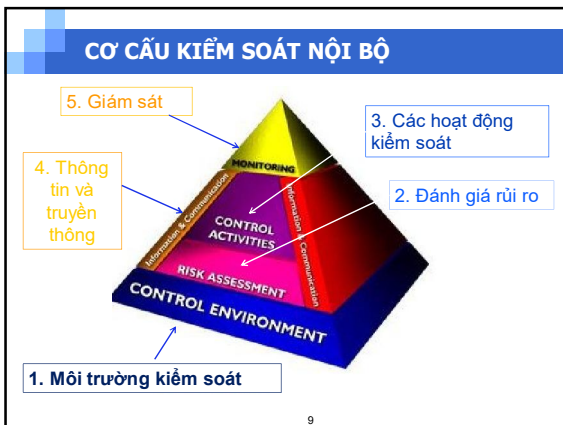
Rủi ro quản lý

**CHÍNH SÁCH
TIÊU CHUẨN
THỦ TỤC**

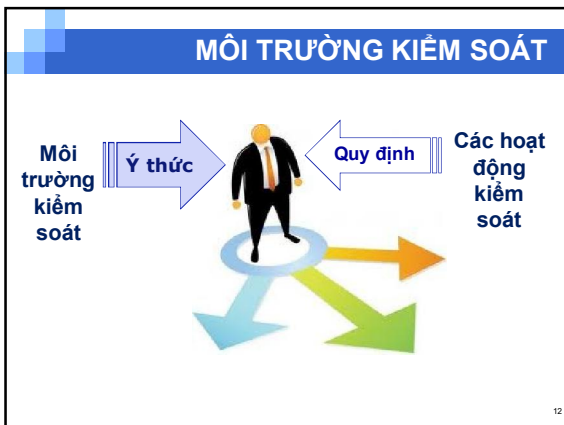

CÁC NHÂN TỐ

- 1 Tính trung thực và các giá trị đạo đức
- 2 Đảm bảo về năng lực
- 3 Triết lý quản lý và phong cách điều hành
- 4 Hội đồng quản trị và Ủy ban Kiểm toán
- 5 Cơ cấu tổ chức
- 6 Phân định quyền hạn và trách nhiệm
- 7 Chính sách nhân sự

13

Tính trung thực và các giá trị đạo đức

GIÚP

- Mang lại uy tín cho doanh nghiệp
- Giúp doanh nghiệp phát triển bền vững khi giải quyết hài hòa lợi ích với xã hội và các bên khác.
- Tác động đến việc thực hiện các hoạt động kiểm soát trong tổ chức.

CẢN

- Loại trừ các áp lực (động cơ) và cơ hội dẫn đến gian lận
- Xây dựng và hướng dẫn về đạo đức

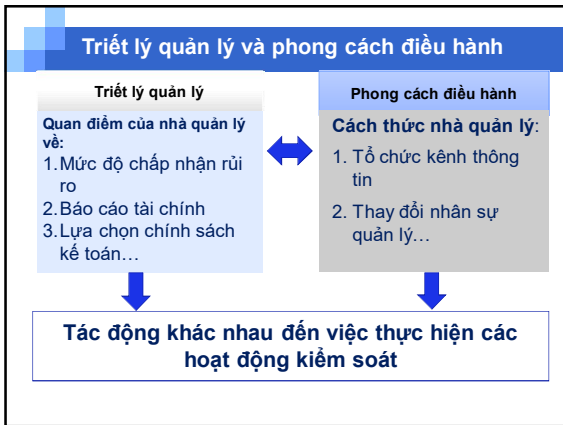
Cam kết về năng lực

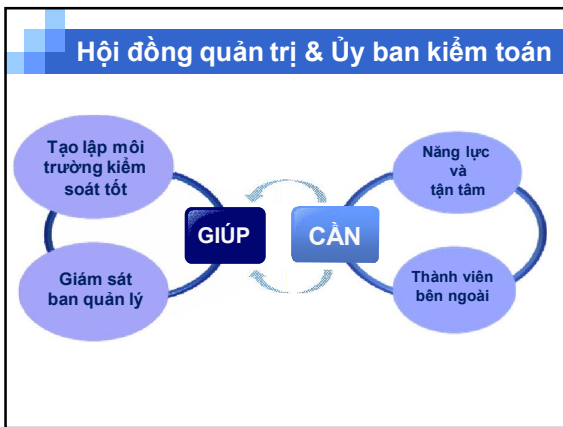
GIÚP

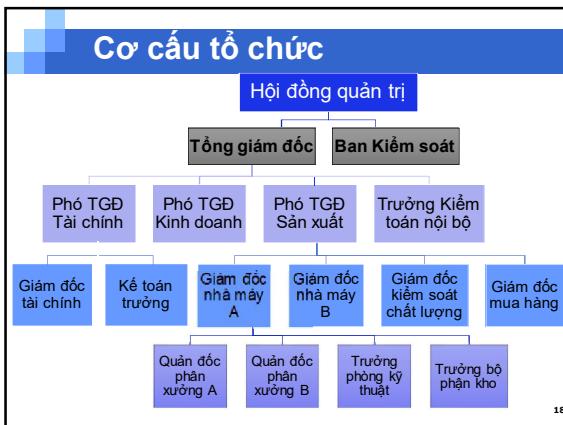
- Đáp ứng mục tiêu KSNB
- Đảm bảo thực hiện các yêu cầu của thủ tục kiểm soát.

CẢN

- Phải cụ thể hóa năng lực thành các yêu cầu về kiến thức và kỹ năng cho mỗi công việc cụ thể
- Cân cân bằng giữa chi phí và lợi ích

Phân định quyền hạn và trách nhiệm

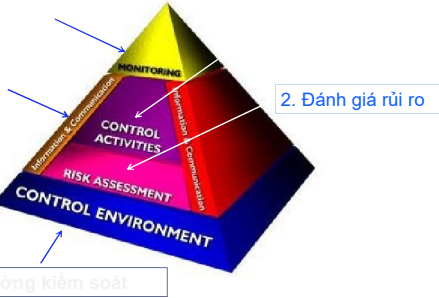
Là việc xác định mức độ tự chủ, quyền hạn của từng cá nhân hay từng nhóm trong việc đề xuất và giải quyết vấn đề, trách nhiệm báo cáo đối với các cấp có liên quan.

20

CHÍNH SÁCH NHÂN SỰ

CƠ CẤU KIỂM SOÁT NỘI BỘ

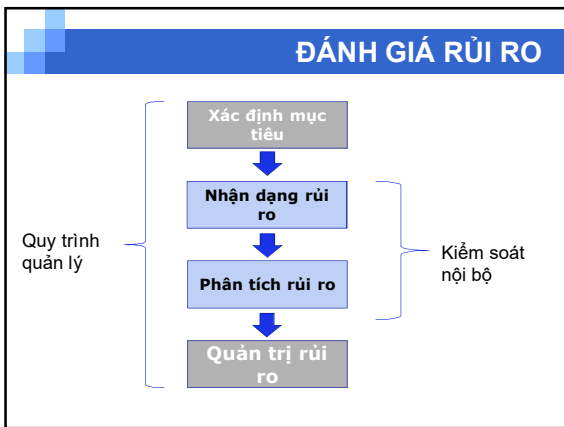
1. Môi trường kiểm soát

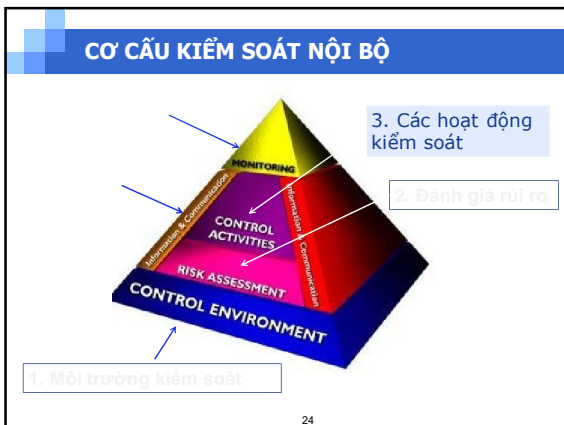
2. Đánh giá rủi ro

21

ĐÁNH GIÁ RỦI RO

- **Nhận dạng rủi ro**
 - Xác định mục tiêu
 - Thiết lập cơ chế nhận dạng rủi ro
- **Đánh giá rủi ro**
 - Thiệt hại
 - Xác suất xảy ra
- **Các biện pháp đối phó với rủi ro**
 - Tránh né rủi ro
 - Chuyển giao rủi ro
 - Giảm rủi ro
 - Chấp nhận rủi ro

CÁC HOẠT ĐỘNG KIỂM SOÁT

- Phân chia trách nhiệm
- Kiểm soát quá trình xử lý thông tin
- Bảo vệ tài sản
- Phân tích rà soát

CÁC HOẠT ĐỘNG KIỂM SOÁT

PHÂN CHIA TRÁCH NHIỆM

- Không để một cá nhân nắm tất cả các khâu của một nghiệp vụ: xét duyệt, thực hiện, bảo quản tài sản và giữ sổ sách kế toán.
- Không cho phép kiêm nhiệm giữa một số chức năng

CÁC HOẠT ĐỘNG KIỂM SOÁT

THÍ DỤ VỀ KIỂM NHIỆM "NGUY HIỂM"

<u>Công việc kiểm nhiệm</u>	<u>Rủi ro</u>
Thu tiền và theo dõi sổ sách kế toán về nợ phải thu	Có thể lấy tiền sau đó che dấu bằng cách ghi xóa sổ khoản nợ phải thu, hoặc bù đắp bằng khoản thu của khách hàng khác
Mua nguyên vật liệu và sử dụng cho sản xuất	Không mua hàng nhưng vẫn thanh toán tiền hàng

CÁC HOẠT ĐỘNG KIỂM SOÁT

KIỂM SOÁT QUÁ TRÌNH XỬ LÝ THÔNG TIN

- Ủy quyền và xét duyệt
- Kiểm soát chứng từ và sổ sách
- Kiểm tra độc lập

CÁC HOẠT ĐỘNG KIỂM SOÁT

ỦY QUYỀN VÀ XÉT DUYỆT

Ủy quyền bằng chính sách
Đưa ra chính sách chung bao gồm các điều kiện cho phép thực hiện nghiệp vụ.

Xét duyệt cụ thể
Xét duyệt từng trường hợp cụ thể, không có chính sách chung.

CÁC HOẠT ĐỘNG KIỂM SOÁT

ỦY QUYỀN VÀ XÉT DUYỆT

ỦY QUYỀN THEO CHÍNH SÁCH
Phòng kinh doanh được quyền xét duyệt bán chịu theo chính sách với:
Các hoá đơn dưới 10 triệu đồng
Các đại lý có mức dư nợ dưới 100 triệu đồng

XÉT DUYỆT CỤ THỂ
Phó Tổng giám đốc xét duyệt từng trường hợp cụ thể :
Các hoá đơn bán chịu trên 10 triệu
Các đại lý đã có dư nợ vượt mức 100 triệu

CÁC HOẠT ĐỘNG KIỂM SOÁT

KIỂM SOÁT CHỨNG TỪ, SỔ SÁCH

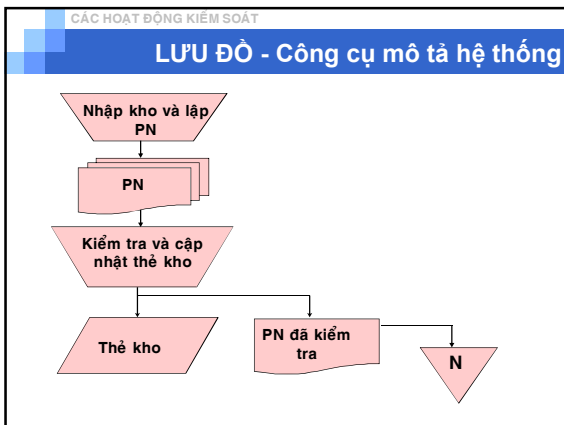
Kiểm soát chứng từ
Đánh số trước, liên tục
Biểu mẫu chứng từ đầy đủ
Kiểm soát chứng từ chưa sử dụng
Lưu chuyển chứng từ
Tham chiếu và dấu vết kiểm toán
Bảo quản lưu trữ

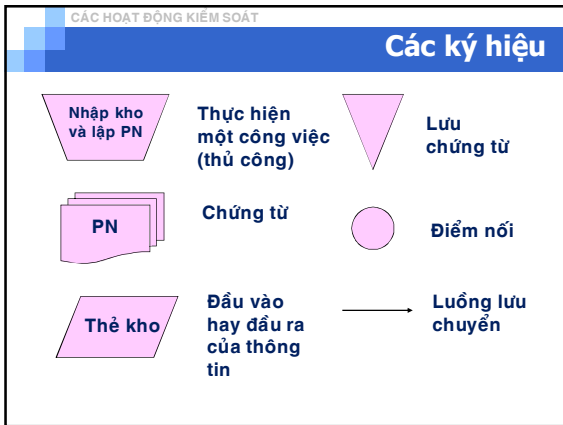
Kiểm soát sổ sách
Thiết kế, Ghi chép, Bảo quản lưu trữ

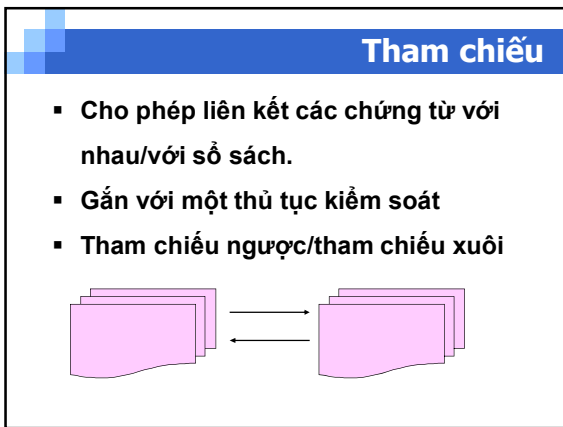
CÁC HOẠT ĐỘNG KIỂM SOÁT

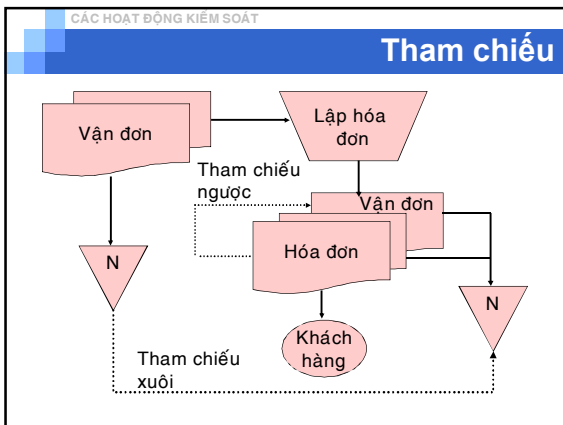
Lưu chuyển chứng từ

- Bao gồm quá trình lập và lưu chuyển qua các bộ phận :
 - Thực hiện sự xét duyệt
 - Thực hiện sự kiểm soát
 - Là cơ sở ghi sổ
- Cần xây dựng một quy trình chuẩn
- Mô tả bằng lưu đồ

CÁC HOẠT ĐỘNG KIỂM SOÁT

Dấu vết kiểm toán

Dấu vết lưu lại của 1 thủ tục kiểm soát để phục vụ cho kiểm tra sau này

- Chữ ký xét duyệt
- Dấu “đã kiểm soát”, “đã chỉ”...
- Chứng từ lưu
- Cuống phiếu

CÁC HOẠT ĐỘNG KIỂM SOÁT

Lưu trữ chứng từ

Thuận lợi cho việc truy cập
 Thời điểm chuyển vào lưu trữ
 Hồ sơ thường trực

Tuân thủ pháp luật
 Thời gian lưu trữ
 Xử lý chứng từ hư hỏng
 Xử lý chứng từ hết thời hạn lưu trữ

CÁC HOẠT ĐỘNG KIỂM SOÁT

KIỂM TRA ĐỘC LẬP

Người kiểm tra không phải là người thực hiện nghiệp vụ để nâng cao tính khách quan

Tiền kiểm
 Kiểm tra trước khi nghiệp vụ diễn ra

Hậu kiểm
 Kiểm tra sau khi nghiệp vụ xảy ra

CÁC HOẠT ĐỘNG KIỂM SOÁT

BẢO VỆ TÀI SẢN

HẠN CHẾ TIẾP CẬN TÀI SẢN

Tổ chức kho hàng, bảo vệ
Quy định các thủ tục

SỬ DỤNG THIẾT BỊ

Máy tính tiền, POS
Camera...

KIỂM KÊ TÀI SẢN

Phát hiện mất mát, hư hỏng
Nâng cao trách nhiệm thủ kho

CÁC HOẠT ĐỘNG KIỂM SOÁT

PHÂN TÍCH RÀ SOÁT

Mục đích
Phát hiện các biến động bất thường, xác định nguyên nhân, xử lý kịp thời

Phương pháp
Đối chiếu định kỳ tổng hợp và chi tiết, thực tế và kế hoạch, kỳ này và kỳ trước, sử dụng các chỉ số

Bản chất
Kiểm soát bằng ngoại lệ

CÁC HOẠT ĐỘNG KIỂM SOÁT

PHÂN TÍCH RÀ SOÁT

BÁO CÁO GIÁ THÀNH SP X THÁNG 9.20x1

Khoản mục	Giá thành kế hoạch	Giá thành thực tế
1. Chi phí NVL TT	100	121
2. Chi phí NC TT	40	42
3. Chi phí SXC	40	37
Cộng	180	200

Chi phí tăng 21% !!!
Cò Thủy, giải thích

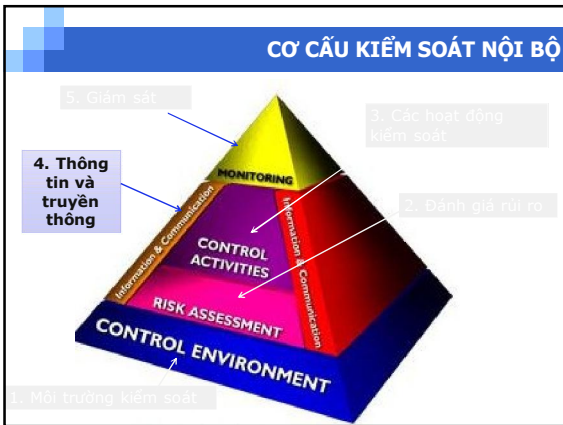
LƯỢNG?
Sử dụng vượt định mức--->
Quy định thưởng, phạt
Máy móc hư hỏng --> Sửa chữa kịp thời
Ghi chép sai --> Điều chỉnh kịp thời

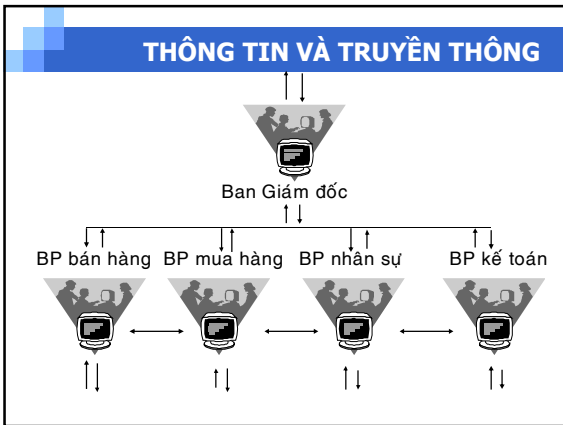
GIÁ
Mua giá cao --> Xem xét chính sách mua hàng
Giá thực sự tăng --> Xem xét lại giá bán
Áp dụng phương pháp tính giá sai --> Điều chỉnh kịp thời

THẢO LUẬN

Trong cuộc kiểm toán đầu tiên của anh chị tại một doanh nghiệp sản xuất có quy mô trung bình, Ông Tám là giám đốc công ty có giải thích về cách ông thực hiện việc phân công phân nhiệm tại công ty để tránh không cho phép một người kiểm soát mọi phương diện của một nghiệp vụ như sau:

- Cô Lan đảm trách việc mua hàng, nhận hàng và giữ hàng.
- Anh Tiến có trách nhiệm ghi chép các sổ sách về nợ phải thu và thu tiền của khách hàng.
- Cô Ngọc có trách nhiệm theo dõi sổ sách về nhân viên, chấm công, lập bảng lương và phát lương.

THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

Thông tin

- Có cơ chế thu thập thông tin cần thiết từ bên ngoài và bên trong, chuyển đến người quản lý bằng các báo cáo thích hợp.
- Bảo đảm thông tin được cung cấp đúng chỗ, đủ chi tiết, trình bày thích hợp và kịp thời.
- Rà soát và phát triển hệ thống thông tin trên cơ sở một chiến lược dài hạn.
- Sự hậu thuẫn mạnh mẽ của người quản lý đối với việc phát triển hệ thống thông tin.

THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

❖ **Truyền thông**

- Duy trì sự truyền thông hữu hiệu về trách nhiệm và nghĩa vụ của mỗi thành viên
- Thiết lập các kênh thông tin ghi nhận các hạn chế hay yếu kém trong các hoạt động.
- Xem xét và chấp nhận những kiến nghị của nhân viên trong việc cải tiến hoạt động
- Bảo đảm truyền thông giữa các bộ phận
- Mở rộng truyền thông với bên ngoài.
- Phổ biến cho các đối tác về các tiêu chuẩn đạo đức của đơn vị.
- Theo dõi phản hồi thông tin

HỆ THỐNG KẾ TOÁN

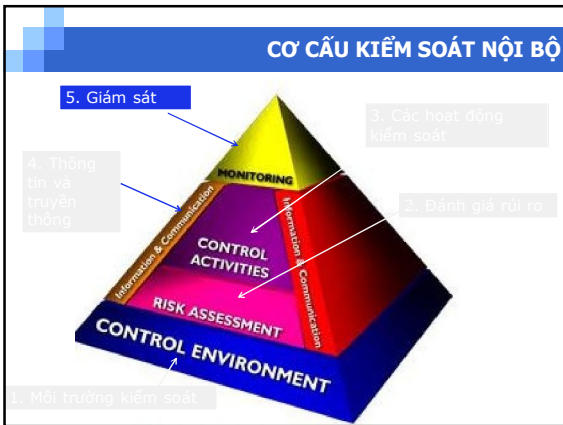
Một phân hệ trong hệ thống thông tin

Yêu cầu	Có thật	Đánh giá
	Đầy đủ	Tổng hợp
	Đúng kỳ	Trình bày và công bố
Công cụ	Hệ thống tài khoản	
	Sơ đồ hạch toán	

HỆ THỐNG KẾ TOÁN

Quy định và thủ tục kế toán sử dụng để ghi chép và lập BCTC:

- Các loại nghiệp vụ kinh tế chủ yếu;
- Nguồn gốc các loại nghiệp vụ kinh tế chủ yếu;
- Tổ chức bộ máy kế toán;
- Tổ chức công việc kế toán, gồm: Hệ thống chứng từ kế toán, tài khoản kế toán, sổ kế toán và hệ thống báo cáo tài chính;
- Quy trình kế toán các nghiệp vụ kinh tế chủ yếu và các sự kiện từ khi phát sinh đến khi lập và trình bày báo cáo tài chính.

GIÁM SÁT

Thường xuyên và định kỳ giám sát và kiểm tra các hoạt động để đánh giá chất lượng của hệ thống KSNB để có các điều chỉnh, cải tiến thích hợp:

- Giám sát thường xuyên
- Các chương trình đánh giá
- Kiểm toán nội bộ

HẠN CHẾ TIỀM TÀNG

- Quan hệ lợi ích - chi phí
- Sự thông đồng
- Gian lận quản lý
- Những tình huống ngoài dự kiến
- Vấn đề con người

NỘI DUNG

❖ Tìm hiểu và đánh giá KSNB

TÌM HIỂU VÀ ĐÁNH GIÁ KSNB

Mục đích

- ❖ Cơ sở đánh giá rủi ro có sai sót trọng yếu trên BCTC.
- ❖ Hiểu biết về kiểm soát nội bộ để lập kế hoạch kiểm toán
- ❖ Xác định rủi ro kiểm soát, từ đó xác định phạm vi thực hiện các thủ tục kiểm toán
- ❖ Cơ sở để đưa ra Thư quản lý cho khách hàng.

TÌM HIỂU VÀ ĐÁNH GIÁ KSNB

TRÌNH TỰ XEM XÉT HỆ THỐNG KSNB

1. Tìm hiểu KSNB (để lập kế hoạch kiểm toán)
2. Đánh giá ban đầu rủi ro kiểm soát
3. Thiết kế các thử nghiệm kiểm soát
4. Thực hiện các thử nghiệm kiểm soát
5. Đánh giá lại rủi ro kiểm soát

=> Thực hiện các thử nghiệm cơ bản

B.1 TÌM HIỂU VỀ HỆ THỐNG KSNB

B.1 TÌM HIỂU VỀ HỆ THỐNG KSNB

NỘI DUNG TÌM HIỂU	Các bộ phận hợp thành của hệ thống KSNB
	Các chu trình chủ yếu

B.1 TÌM HIỂU VỀ HỆ THỐNG KSNB

Phương pháp tìm hiểu	Dựa vào kinh nghiệm của KTV
	Phỏng vấn
	Thu thập và nghiên cứu tài liệu
	Quan sát

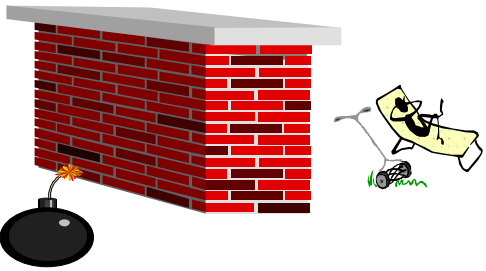

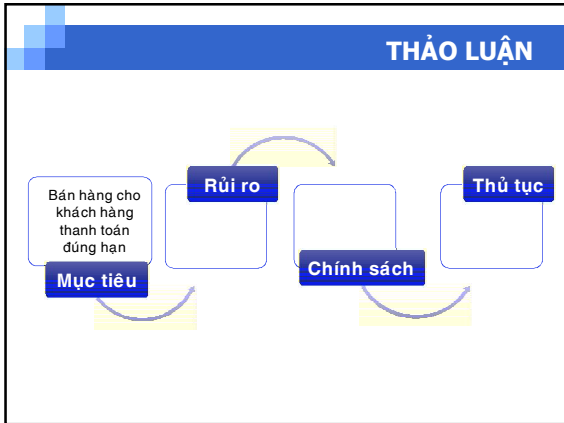
B.1 TÌM HIỂU VỀ HỆ THỐNG KSNB

Công cụ tìm hiểu	Bảng câu hỏi
	Bản tường thuật
	Lưu đồ
	Phép thử walk - through

B2. ĐÁNH GIÁ RỦI RO KIỂM SOÁT

B3. THIẾT KẾ VÀ THỰC HIỆN CÁC THỬ NGHIỆM KIỂM SOÁT

☐ Điều kiện áp dụng	☐ Phương pháp thực hiện
<ul style="list-style-type: none">▪ Đánh giá ban đầu về rủi ro kiểm soát là thấp hoặc trung bình▪ Tính hiệu quả của thử nghiệm kiểm soát▪ Nếu chỉ thực hiện thử nghiệm cơ bản thì không cung cấp đầy đủ bằng chứng thích hợp	<ul style="list-style-type: none">▪ Phỏng vấn▪ Quan sát▪ Kiểm tra tài liệu▪ Thực hiện lại thủ tục kiểm soát

B3. THIẾT KẾ VÀ THỰC HIỆN CÁC THỬ NGHIỆM KIỂM SOÁT

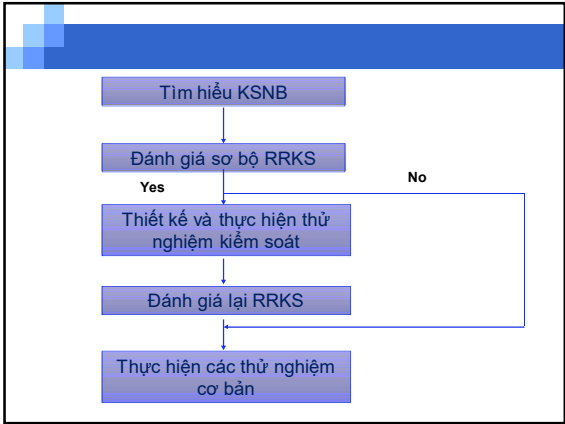
Kiểm toán viên phải thực hiện các thử nghiệm kiểm soát để thu thập đầy đủ bằng chứng về tính hiệu quả của hệ thống kế toán và hệ thống kiểm soát nội bộ trên các phương diện:

- ❖ *Thiết kế:* Hệ thống kế toán và hệ thống kiểm soát nội bộ của đơn vị được thiết kế sao cho có đủ khả năng ngăn ngừa, phát hiện và sửa chữa các sai sót trọng yếu;
- ❖ *Thực hiện:* Hệ thống kế toán và hệ thống kiểm soát nội bộ tồn tại và hoạt động một cách hữu hiệu trong suốt thời kỳ xem xét.

Thảo luận

Bạn đang kiểm toán khoản mục Nợ phải thu khách hàng. Phân tích tác động của các nhân tố sau đến rủi ro sai lệch trọng yếu của khoản mục này và BCTC:

- Quan điểm của Ban Giám đốc là lợi nhuận trên hết.
- Trưởng phòng kế toán báo cáo trực tiếp cho Giám đốc kinh doanh.
- Hệ thống sổ cái, sổ chi tiết yếu kém.
- Không có chính sách bán chịu rõ ràng và bộ phận xét duyệt bán chịu tách biệt với bộ phận kinh doanh.
- Bộ phận kiểm toán nội bộ hoạt động rất hữu hiệu trong việc giám sát đối chiếu công nợ với khách hàng.

Thank You !
